

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 14 stycznia 2010 r. *

W sprawie C-304/08

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Bundesgerichtshof (Niemcy) postanowieniem z dnia 5 czerwca 2008 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 9 lipca 2008 r., w postępowaniu

Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV

przeciwko

Plus Warenhandelsgesellschaft mbH,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: A. Tizzano (sprawozdawca), prezes izby, pełniący obowiązki prezesa pierwszej izby, E. Levits, A. Borg Barthet, M. Ilešič i J.J. Kasel, sędziowie,

* Język postępowania: niemiecki.

rzecznik generalny: V. Trstenjak,
sekretarz: B. Fülöp, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 11 czerwca 2009 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV przez C. von Gierke, Rechtsanwältin,
- w imieniu Plus Warenhandelsgesellschaft mbH przez D. Mädera i C. Hunecke, Rechtsanwälte,
- w imieniu rządu niemieckiego przez M. Lummę i J. Kemper, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu belgijskiego przez T. Materne, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu czeskiego przez M. Smolka, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu hiszpańskiego przez F. Díeza Morena, działającego w charakterze pełnomocnika,

- w imieniu rządu włoskiego przez G. Palmieri, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez F. Arenę, avvocato dello Stato,

- w imieniu rządu austriackiego przez A. Hable, działającą w charakterze pełnomocnika,

- w imieniu rządu polskiego przez M. Dowgielewicza, K. Zawiszę i M. Laszuk, działających w charakterze pełnomocników,

- w imieniu rządu portugalskiego przez L. Ineza Fernandes, P. Mateusa Calada i A. Barros, działających w charakterze pełnomocników,

- w imieniu rządu fińskiego przez A. Guimaraes-Purokoski, działającą w charakterze pełnomocnika,

- w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez F. Erlbachera i W. Wilsa, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 3 września 2009 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- ¹ Wniosek o wydanie przeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 5 ust. 2 dyrektywy 2005/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 maja 2005 r. dotyczącej nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów na rynku wewnętrznym oraz zmieniającej dyrektywę Rady 84/450/EWG, dyrektywy 97/7/WE, 98/27/WE i 2002/65/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady („Dyrektywy o nieuczciwych praktykach handlowych”) (Dz.U. L 149, s. 22).

- ² Wniosek ten został złożony w ramach sporu toczącego się między Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV (stowarzyszeniem centrum do spraw zwalczania nieuczciwej konkurencji, zwanym dalej „Wettbewerbszentrale”) a Plus Warenhandelsgesellschaft mbH, niemieckim przedsiębiorstwem sprzedaży detalicznej (zwanym dalej „Plus”) w przedmiocie praktyki handlowej tego przedsiębiorstwa, którą Wettbewerbszentrale uznała za nieuczciwą.

Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe

3 Motywy 6, 7 i 17 dyrektywy 2005/29 brzmią następująco:

- „(6) Niniejsza dyrektywa zbliża [...] przepisy prawne państw członkowskich w zakresie nieuczciwych praktyk handlowych, w tym nieuczciwej reklamy, które bezpośrednio wyrządzają szkodę interesom gospodarczym konsumentów, a tym samym szkodzą pośrednio interesom gospodarczym konkurentów działających zgodnie z prawem. Zgodnie z zasadą proporcjonalności niniejsza dyrektywa chroni konsumentów przed konsekwencjami takich nieuczciwych praktyk handlowych, w przypadku gdy konsekwencje te są istotne, ale uznaje, że w niektórych przypadkach skutki dla konsumentów mogą być znikome. Niniejsza dyrektywa nie obejmuje przepisów prawa krajowego ani nie wpływa na nie w zakresie, w jakim odnoszą się one do nieuczciwych praktyk handlowych szkodzących jedynie interesom gospodarczym konkurentów lub dotyczących transakcji między przedsiębiorcami; uwzględniając w pełni zasadę pomocniczości, państwa członkowskie, jeżeli tak postanowią, nadal będą mogły regulować takie praktyki, w zgodzie z prawem wspólnotowym [...].
- (7) Niniejsza dyrektywa odnosi się do praktyk handlowych bezpośrednio związanych z wywieraniem wpływu na decyzje dotyczące transakcji podejmowane przez konsumentów względem produktów. Nie dotyczy ona praktyk handlowych stosowanych głównie w innych celach, w tym np. w celu komunikacji handlowej przeznaczonej dla inwestorów, w tym rocznych sprawozdań i materiałów promocyjnych dla przedsiębiorstw. Nie odnosi się ona do wymogów prawnych związanych z poczuciem dobrego smaku i przyzwoitości, które różnią się znacznie między państwami członkowskimi. Praktyki handlowe, takie jak np. namawianie do kupna produktów na ulicy, mogą być niepożądane w [pewnych] państwach członkowskich ze względów kulturowych. Stosownie do tego państwa członkowskie powinny nadal mieć możliwość zakazywania na swoim terytorium praktyk handlowych ze względu na poczucie dobrego smaku i przyzwoitości, w zgodzie z prawem wspólnotowym, nawet w przypadku, gdy

takie praktyki nie ograniczają konsumentom swobody wyboru. Przy stosowaniu niniejszej dyrektywy, a zwłaszcza jej klauzul generalnych, należy w pełni uwzględnić okoliczności konkretnego przypadku.

[...]

- (17) W celu zapewnienia większej pewności prawnej wskazane jest zidentyfikowanie tych praktyk handlowych, które są nieuczciwe w każdych okolicznościach. W związku z tym załącznik I zawiera pełen wykaz tego typu praktyk. Są to jedyne praktyki handlowe, które można uznać za nieuczciwe bez konieczności oceny konkretnego przypadku w świetle przepisów art. 5–9. Wykaz ten może być zmodyfikowany wyłącznie poprzez poddanie niniejszej dyrektywy przeglądowi”.

4 Artykuł 2 dyrektywy 2005/29 stanowi:

„Do celów niniejszej dyrektywy:

[...]

- d) »praktyki handlowe stosowane przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów« (zwane dalej również »praktykami handlowymi«) oznaczają każde działanie przedsiębiorcy, jego zaniechanie, sposób postępowania, oświadczenie lub komunikat handlowy, w tym reklamę i marketing, bezpośrednio związane z promocją, sprzedażą lub dostawą produktu do konsumentów;

[...]”.

- 5 Artykuł 3 ust. 1 wspomnianej dyrektywy stanowi:

„Niniejszą dyrektywę stosuje się do nieuczciwych praktyk handlowych w rozumieniu art. 5, stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów przed zawarciem transakcji handlowej dotyczącej produktu, w trakcie jej zawierania oraz po jej zawarciu”.

- 6 Artykuł 4 tejże dyrektywy brzmi następująco:

„Państwa członkowskie nie mogą ograniczać swobody świadczenia usług ani swobodnego przepływu towarów z przyczyn związanych z dziedziną zbliżoną niniejszą dyrektywą [zaliczających się do dziedziny, w której niniejsza dyrektywa dokonuje zbliżenia przepisów]”.

- 7 Artykuł 5 dyrektywy 2005/29, noszący tytuł „Zakaz nieuczciwych praktyk handlowych”, ma następujące brzmienie:

„1. Nieuczciwe praktyki handlowe są zabronione.

2. Praktyka handlowa jest nieuczciwa, jeżeli:

a) jest sprzeczna z wymogami staranności zawodowej;

i

b) w sposób istotny zniekształca lub może w sposób istotny zniekształcić zachowanie gospodarcze względem produktu przeciętnego konsumenta, do którego dociera bądź do którego jest skierowana, lub przeciętnego członka grupy konsumentów, jeżeli praktyka handlowa skierowana jest do określonej grupy konsumentów.

3. Praktyki handlowe, które mogą w sposób istotny zniekształcić zachowanie gospodarcze wyłącznie dającej się jednoznacznie zidentyfikować grupy konsumentów szczególnie podatnej na tę praktykę lub na produkt, którego ona dotyczy, ze względu na niepełnosprawność fizyczną lub umysłową, wiek lub łatwowierność, w sposób racjonalnie możliwy do przewidzenia przez przedsiębiorcę, oceniane są z perspektywy przeciętnego członka tej grupy. Pozostaje to bez uszczerbku dla powszechnej i zgodnej z prawem praktyki reklamowej polegającej na wygłaszaniu przesadzonych twierdzeń lub twierdzeń, których nie należy rozumieć dosłownie.

4. Za nieuczciwe uznaje się w szczególności praktyki handlowe, które:

a) wprowadzają błąd w rozumieniu art. 6 i 7;

lub

b) są agresywne w rozumieniu art. 8 i 9.

5. Załącznik I zawiera wykaz praktyk handlowych, które uznaje się za nieuczciwe w każdych okolicznościach. Wykaz ten obowiązuje jednolicie we wszystkich państwach członkowskich i może zostać zmodyfikowany wyłącznie poprzez zmianę niniejszej dyrektywy”.

8 Wreszcie artykuł 19 dyrektywy 2005/29 stanowi, co następuje:

„Państwa członkowskie przyjmą i opublikują przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy do dnia 12 czerwca 2007 r. [...].

Państwa członkowskie [za]stosują te środki do dnia 12 grudnia 2007 r. [...].”

Uregulowania krajowe

9 Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, BGBl. 2004 I, s. 1414, zwana dalej „UWG”) ma na celu, jak stanowi § 1 tej ustawy, ochronę konkurentów, konsumentów i pozostałych uczestników rynku przed nieuczciwą konkurencją. Chroni ona jednocześnie interes ogólny polegający na istnieniu niezakłóconej konkurencji.

10 Paragraf 3 UWG brzmi następująco:

„Niezgodne z prawem są czyny stanowiące nieuczciwą konkurencję, mogące zakłócić konkurencję bardziej niż jedynie w znikomy sposób, ze szkodą dla konkurentów, konsumentów lub innych uczestników rynku”.

11 Paragraf 4 UWG stanowi:

„Nieuczciwego działania w rozumieniu § 3 dopuszcza się ten, kto

[...]

6. uzależnia udział konsumentów w konkursie z nagrodami lub w loterii od nabycia towaru lub usługi, chyba że konkurs lub loteria są immanentnie związane z towarem lub usługą;

[...]”.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytanie prejudycjalne

- 12 Z postanowienia odsyłającego wynika, że w okresie od dnia 16 września do dnia 13 listopada 2004 r. Plus prowadził kampanię promocyjną „Ihre Millionenchance” („twoja szansa na milion”), w ramach której klienci byli zachęceni do kupowania produktów sprzedawanych w sklepach Plus w celu zbierania punktów. Zebranie 20 punktów umożliwiało bezpłatne wzięcie udziału w losowaniu Deutscher Lottoblock (krajowego stowarzyszenia 16 spółek loteryjnych) w dniu 6 listopada lub 27 listopada 2004 r.
- 13 Wettbewerbszentrale uznała tę praktykę za nieuczciwą w rozumieniu przepisów § 3 w związku z § 4 pkt 6 UWG, ze względu na to, że uzależnia ona udział konsumentów w loterii od nabycia towarów, i zwróciła się do Landgericht Duisburg o nakazanie Plus zaprzestania tej praktyki.
- 14 Po przegraniu spraw w pierwszej i w drugiej instancji Plus wniósł skargę rewizyjną do Bundesgerichtshof.
- 15 W postanowieniu odsyłającym sąd ten wyraża wątpliwości odnośnie do zgodności tych krajowych przepisów z dyrektywą 2005/29, ponieważ przewidziany jest w nich ogólny zakaz konkursów i loterii, którym towarzyszy obowiązek kupna. Tymczasem taka praktyka nie figuruje wśród praktyk wymienionych w załączniku I do wspomnianej dyrektywy, a tylko one mogą zostać zakazane w każdych okolicznościach, bez względu na zagrożenie dla interesów konsumentów w konkretnym przypadku. Ponadto, zdaniem sądu krajowego, nie można wykluczyć, że przy takim podejściu UWG udziela konsumentom szerszego zakresu ochrony niż ochrona, do której zmierza wspólnotowy ustawodawca, chociaż wspomniana dyrektywa dokonuje pełnej harmonizacji tej dziedziny.

- 16 W postanowieniu odsyłającym Bundesgerichtshof czyni również pewne spostrzeżenia na temat dopuszczalności swojego odesłania prejudycjalnego.
- 17 W tym względzie wyjaśnia on, że jakkolwiek dyrektywa 2005/29 nie została jeszcze transponowana do prawa niemieckiego, a ponadto nie planuje się w ramach tej transpozycji żadnych zmian ani uchylecia żadnych przepisów UWG będących przedmiotem sporu przed sądem krajowym, ma on jednak obowiązek, na mocy orzecznictwa opartego na wyroku z dnia 4 lipca 2006 r. w sprawie C-212/04 Adelenner i in., Zb.Orz. s. I-6057, dokonywać wykładni prawa krajowego w sposób zgodny z dyrektywą 2005/29 począwszy od dnia 12 grudnia 2007 r., tj. od dnia, w którym zgodnie z art. 19 wspomnianej dyrektywy należało najpóźniej zapewnić stosowanie przepisów krajowych transponujących tę dyrektywę.
- 18 Ponadto choć wprawdzie sporna reklama miała miejsce jeszcze przed wejściem w życie dyrektywy 2005/29, tj. przed dniem 12 czerwca 2005 r., sąd krajowy wyjaśnia, że ze względu na to, iż wniosek o zaprzestanie działania złożony przez Wettbewerbszentrale dotyczy przyszłych naruszeń, skarga rewizyjna może zostać uwzględniona jedynie wówczas, gdy można również żądać zaprzestania działania na podstawie prawa obowiązującego w dniu wydania orzeczenia.
- 19 W tych okolicznościach Bundesgerichtshof postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 5 ust 2 dyrektywy 2005/29 [...] należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on przepisowi krajowemu, zgodnie z którym z zasady niedopuszczalna jest praktyka handlowa, w ramach której udział konsumentów w konkursie z nagrodami lub loterii jest uzależniony od nabycia towaru lub usługi, niezależnie od tego, czy w konkretnym przypadku reklama narusza interesy konsumentów?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 20 W swoim pytaniu sąd krajowy dąży w istocie do ustalenia, czy dyrektywę 2005/29 należy interpretować w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie uregulowaniom krajowym, takim jak UWG, które z zasady zakazują praktyk handlowych uzależniających udział konsumentów w konkursie lub loterii od nabycia towaru lub usługi, bez względu na konkretne okoliczności właściwe dla danego przypadku.

W przedmiocie dopuszczalności

- 21 Rząd hiszpański kwestionuje dopuszczalność wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym ze względu na to, że dyrektywa 2005/29 nie ma zastosowania do sytuacji będącej przedmiotem postępowania przed sądem krajowym.
- 22 Zdaniem tego rządu z uwagi na fakt, że spór toczy się między dwoma przedsiębiorstwami niemieckimi, stan faktyczny będący przedmiotem postępowania przed sądem krajowym cechuje się tym, że wszystkie jego aspekty mieszczą się w obrębie jednego tylko państwa członkowskiego, a więc przepisy dyrektywy 2005/29 nie znajdują zastosowania w sporze przed sądem krajowym (zob. wyrok z dnia 21 października 1999 r. w sprawie C-97/98 Jägerskiöld, Rec. s. I-7319, pkt 45). Pomocniczo rząd hiszpański podnosi zasadniczo, że dyrektywa 2005/29 nie ma zastosowania w postępowaniu przed sądem krajowym, ponieważ okoliczności faktyczne leżące u jego podstaw miały miejsce nie tylko przed upływem terminu do transpozycji wspomnianej dyrektywy, ale nawet przed jej uchwaleniem. Zatem Trybunał nie może oceniać zgodności niemieckiej ustawy z dyrektywą 2005/29. Wreszcie rząd ten zwraca uwagę, że dyrektywa ta nie zmierza w każdym razie do uregulowania konkursów lub loterii związanych z wprowadzaniem do sprzedaży towarów lub usług przeznaczonych dla konsumentów, ponieważ taka regulacja w sposób wyraźny była przedmiotem projektu rozporządzenia COM(2001) 546 wersja ostateczna w sprawie promocji sprzedaży, który został następnie wycofany przez Komisję Wspólnot Europejskich w 2006 r.

- 23 Jednakże argumentów tych nie można uwzględnić.
- 24 W tym względzie należy na wstępie przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w ramach współpracy pomiędzy Trybunałem a sądami krajowymi, ustanowionej na mocy art. 234 WE, do sądu krajowego, przed którym sprawa zawisła i na którym spoczywa odpowiedzialność za orzeczenie, które ma w niej zapaść, należy dokonanie oceny, z uwzględnieniem szczególnych okoliczności tej sprawy, czy wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest niezbędne do wydania wyroku w postępowaniu przed sądem krajowym, jak i ocena zasadności pytań, z którymi zwraca się on do Trybunału. Zatem jeżeli pytania zadane przez sądy krajowe dotyczą wykładni przepisu prawa wspólnotowego, Trybunał ma co do zasady obowiązek wydania orzeczenia (zob. w szczególności wyroki: z dnia 13 marca 2001 r. w sprawie C-379/98 PreussenElektra, Rec. s. I-2099, pkt 38; z dnia 22 maja 2003 r. w sprawie C-18/01 Korhonen i in., Rec. s. I-5321, pkt 19; a także z dnia 19 kwietnia 2007 r. w sprawie C-295/05 Asemfo, Zb.Orz. s. I-2999, pkt 30).
- 25 Wynika z tego, że domniemanie zasadności, przypisane pytaniom prejudycjalnym przedkładanym przez sądy krajowe, może zostać obalone jedynie w wyjątkowych przypadkach, w szczególności gdy oczywiste jest, że żądana wykładnia przepisów prawa wspólnotowego, o które chodzi w pytaniach, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym bądź przedmiotem sporu w postępowaniu przed sądem krajowym (zob. w szczególności wyroki: z dnia 15 grudnia 1995 r. w sprawie C-415/93 Bosman, Rec. s. I-4921, pkt 61; a także z dnia 1 kwietnia 2008 r. w sprawie C-212/06 Gouvernement de la Communauté française et Gouvernement wallon, Zb.Orz. s. I-1683, pkt 29).
- 26 Tymczasem nie jest tak w niniejszym przypadku.
- 27 Najpierw, jeśli chodzi o przywołanie przez rząd hiszpański ww. wyroku w sprawie Jägerskiöld, by podnieść brak wspólnotowego wymiaru sprawy leżącej u podstaw niniejszego wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, wystarczy stwierdzić, że wyrok ten dotyczył wykładni przepisów traktatu WE dotyczących swobody świadczenia usług, które, jak Trybunał przypomniał w pkt 42 wspomnianego

wyroku, nie mają zastosowania do działalności, której wszystkie elementy mieszczą się w obrębie jednego państwa członkowskiego.

- 28 Natomiast w sprawie będącej przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, w odróżnieniu od postanowień traktatu właściwych w ww. sprawie Jägerskiöld, stosowanie dyrektywy 2005/29 nie jest uzależnione od istnienia pierwiastka zagranicznego. Zgodnie z art. 3 ust. 1 dyrektywy ma ona bowiem zastosowanie do wszystkich nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów.
- 29 Następnie, jeśli chodzi o argument, iż dyrektywa 2005/29 nie ma zastosowania w sporze zawisłym przed sądem krajowym ze względu na to, że okoliczności faktyczne leżące u jego podstaw miały miejsce przed wydaniem wspomnianej dyrektywy, należy zwrócić uwagę, że po pierwsze, zgodnie z orzecznictwem Trybunału, począwszy od dnia wejścia w życie dyrektywy sądy państw członkowskich zobowiązane są tak dalece jak jest to możliwe do powstrzymania się od dokonywania wykładni prawa wewnętrznego w sposób, który mógłby poważnie zagrozić — po upływie terminu do transpozycji dyrektywy — osiągnięciu zamierzonego przez nią celu (zob. w szczególności wyrok z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawach połączonych C-261/07 i C-299/07 VTB-VAB i Galatea, Zb.Orz. s. I-2949, pkt 39 i przytoczone w nim orzecznictwo).
- 30 W niniejszym przypadku istniał taki właśnie obowiązek, przynajmniej w chwili wydania postanowienia odsyłającego, tj. w dniu 5 czerwca 2008 r., w którym to dniu minął już termin nie tylko wejścia w życie dyrektywy 2005/29, lecz także ustalony na dzień 12 grudnia 2007 r. termin do jej transpozycji.
- 31 Po drugie, z postanowienia odsyłającego wyraźnie wynika w każdym wypadku, że rozstrzygnięcie skargi rewizyjnej wniesionej przez Plus zależy od tego, czy można również żądać zaprzestania działania na podstawie prawa obowiązującego w dniu wydania, po tym, jak ogłoszony zostanie niniejszy wyrok, orzeczenia rozstrzygającego spór zawisły przed sądem krajowym, ponieważ wspomniana skarga dotyczy również przyszłych naruszeń.

- 32 W tych okolicznościach, jak podnosi rzecznik generalny w pkt 49–57 swojej opinii, należy uznać, że wykładnia dyrektywy 2005/29, o którą wystąpił sąd krajowy, jest użyteczna w celu umożliwienia mu rozstrzygnięcia zawisłej przed nim sprawy.
- 33 Wreszcie jeśli chodzi o argument, iż dyrektywa 2005/29 nie dotyczy praktyk z zakresu promocji sprzedaży będących przedmiotem sporu przed sądem krajowym, ponieważ w sposób wyraźny stanowiły one przedmiot projektu rozporządzenia Komisji, wystarczy stwierdzić, że okoliczność ta nie może sama w sobie wykluczać, zwłaszcza biorąc pod uwagę fakt, że projekt ten został wycofany w 2006 r., a zatem nie doszło do uchwalenia rozporządzenia, by takie praktyki mogły stanowić przy obecnym kształcie prawa wspólnotowego nieuczciwe praktyki handlowe w rozumieniu wspomnianej dyrektywy i mieścić się w jej zakresie przedmiotowym.
- 34 Wobec powyższego należy uznać, że wniosek o wydanie orzeczenia prejudycjalnego jest dopuszczalny.

Co do istoty

- 35 Aby udzielić odpowiedzi na zadane pytanie, należy przede wszystkim ustalić, czy praktyki objęte zakazem będącym przedmiotem sporu w postępowaniu przed sądem krajowym, wiążące nabycie towarów lub usług z udziałem konsumentów w loterii lub konkursie, stanowią praktyki handlowe w rozumieniu art. 2 lit. d) dyrektywy 2005/29 i podlegają wobec tego jej przepisom.
- 36 W tym względzie należy zauważyć, że art. 2 lit. d) dyrektywy 2005/29 definiuje w sposób szczególnie szeroki pojęcie praktyki handlowej, jako „każde działanie przedsiębiorcy,

jego zaniechanie, sposób postępowania, oświadczenie lub komunikat handlowy, w tym reklamę i marketing, bezpośrednio związane z promocją, sprzedażą lub dostawą produktu do konsumentów”.

37 Stwierdzić należy, że kampanie promocyjne, takie jak kampania będąca przedmiotem sporu w sprawie zawisłej przed sądem krajowym, uzależniająca bezpłatny udział konsumenta w loterii od nabycia określonej ilości towarów lub usług, wyraźnie wpisują się w ramy strategii handlowej podmiotu gospodarczego, a ich bezpośrednim celem jest promocja i zwiększenie sprzedaży prowadzonej przez te podmioty. Wynika z tego, że są one praktykami handlowymi w rozumieniu art. 2 lit. d) dyrektywy, a zatem są objęte jej zakresem stosowania (zob. analogicznie, odnośnie do ofert wiązanych, ww. wyrok w sprawach połączonych VTB-VAB i Galatea, pkt 50).

38 Wniosku tego nie może podważyć argumentacja, którą wysuwają rządy czeski i austriacki, iż głównym celem przepisów UWG będących przedmiotem sporu przed sądem krajowym, w odróżnieniu od przepisów dyrektywy 2005/29, jest nie ochrona konsumentów, lecz konkurentów przed nieuczciwymi praktykami handlowymi stosowanymi przez niektóre podmioty, a zatem że takie przepisy nie są objęte zakresem zastosowania wspomnianej dyrektywy.

39 Jak podkreślono już w pkt 36 niniejszego wyroku, dyrektywa 2005/29 wyróżnia się ze względu na szczególnie szeroki zakres przedmiotowy, obejmujący wszystkie praktyki handlowe mające bezpośredni związek z promocją, sprzedażą lub dostawą jakiegoś produktu konsumentom. Tym samym z tego zakresu wykluczone są, jak wynika z motywu 6 wspomnianej dyrektywy, wyłącznie uregulowania krajowe dotyczące nieuczciwych praktyk handlowych szkodzących „jedynie” interesom gospodarczym konkurentów lub dotyczących transakcji między przedsiębiorcami.

40 Tymczasem, jak zwraca uwagę rzecznik generalny w pkt 65 i 66 swojej opinii, w oczywisty sposób nie odnosi się to do przepisów krajowych będących przedmiotem sporu w postępowaniu przed sądem krajowym, jako że § 1, 3 i 4 UWG wyraźnie mają na celu ochronę konsumentów, a nie tylko konkurentów i innych uczestników rynku.

- 41 Skoro zostało to wyjaśnione, należy przypomnieć następnie, że dyrektywa 2005/29 dokonuje na szczeblu wspólnotowym pełnej harmonizacji regulacji dotyczących nieuczciwych praktyk handlowych przedsiębiorstw w stosunku do konsumentów. Stąd też, jak wyraźnie stanowi art. 4 dyrektywy, państwa członkowskie nie mogą przyjmować środków bardziej restrykcyjnych niż środki określone w tej dyrektywie, nawet w celu zapewnienia wyższego poziomu ochrony konsumentów (ww. wyrok w sprawach połączonych VTB-VAB i Galatea, pkt 52).
- 42 Należy również zauważyć, że art. 5 dyrektywy 2005/29 ustanawia zakaz nieuczciwych praktyk handlowych i wymienia kryteria pozwalające na ustalenie, czy dana praktyka jest nieuczciwa.
- 43 Tym samym zgodnie z ust. 2 tego przepisu praktyka handlowa jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z wymogami staranności zawodowej i w sposób istotny zniekształca lub może zniekształcić zachowanie gospodarcze przeciętnego konsumenta względem produktu.
- 44 Z kolei art. 5 ust. 4 definiuje dwie konkretne kategorie nieuczciwych praktyk handlowych, a mianowicie „praktyki wprowadzające w błąd” oraz „praktyki agresywne”, odpowiadające kryteriom wymienionym odpowiednio w art. 6 i 7 oraz art. 8 i 9 dyrektywy 2005/29. Na podstawie tych przepisów takie praktyki są w szczególności zakazane, jeśli z uwagi na ich cechy i okoliczności faktyczne, w których są stosowane, powodują lub mogą spowodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji o charakterze handlowym, której w przeciwnym razie by nie podjął.
- 45 Wreszcie dyrektywa zawiera w załączniku I wyczerpujące wyliczenie 31 praktyk handlowych, które zgodnie z art. 5 ust. 5 tej dyrektywy uważane są za nieuczciwe „w każdych okolicznościach”. Co za tym idzie, jak wyjaśnia także w sposób wyraźny motyw 17 dyrektywy, jedynie te praktyki handlowe mogą być uznane za nieuczciwe bez poddania ich ocenie w ramach konkretnego przypadku na podstawie art. 5–9 dyrektywy 2005/29.

- 46 Zatem pytanie przedłożone przez sąd krajowy należy przeanalizować w świetle treści i ogólnej systematyki przepisów dyrektywy 2005/29 przywołanych w poprzednich punktach.
- 47 W tym względzie należy stwierdzić, że krajowe przepisy takie jak przepisy będące przedmiotem sporu w postępowaniu przed sądem krajowym, zakazujące z zasady praktyk handlowych uzależniających udział konsumentów w loterii lub konkursie od nabycia towarów lub usług, nie spełniają wymogów ustanowionych przez dyrektywę 2005/29.
- 48 Po pierwsze bowiem § 4 pkt 6 UWG zakazuje jakichkolwiek działań handlowych uzależniających udział konsumentów w loterii lub konkursie od nabycia towarów lub usług, ustanawiając tylko jeden wyjątek dla takich praktyk, które dotyczą loterii lub konkursu immanentnie związanych z danym towarem lub daną usługą. Innymi słowy, ten rodzaj praktyk zakazany jest w sposób ogólny, bez konieczności ustalania, w świetle okoliczności faktycznych każdego przypadku, czy sporne działanie handlowe jest „nieuczciwe” na podstawie kryteriów wymienionych w art. 5–9 dyrektywy 2005/29.
- 49 Tymczasem bezsporny jest fakt, że takie praktyki, łączące nabycie towarów lub usług z udziałem konsumentów w loterii lub konkursie, nie są objęte załącznikiem I do tejże dyrektywy, w którym wymieniono, jak przypomina pkt 45 niniejszego wyroku, w sposób wyczerpujący jedyne praktyki handlowe, których można zakazać nie poddawszy ich ocenie dla każdego konkretnego przypadku.
- 50 Po drugie, uregulowanie takiego rodzaju jak to, którego dotyczy postępowanie przed sądem krajowym, jest niezgodne z treścią art. 4 dyrektywy 2005/29, który w sposób wyraźny zakazuje państwom członkowskim utrzymywania w mocy lub przyjmowania bardziej restrykcyjnych przepisów krajowych, nawet jeśli przepisy takie miałyby na celu zapewnienie wyższego poziomu ochrony konsumentów.

- 51 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że dyrektywa 2005/29 stoi na przeszkodzie zakazowi ofert handlowych wiążących nabycie towarów lub usług z udziałem konsumentów w konkursie lub loterii, takiemu jak zakaz ustanowiony w przepisach krajowych będących przedmiotem sporu w postępowaniu przed sądem krajowym.
- 52 Wniosku tego nie podważa fakt, że § 4 pkt 6 UWG ustanawia wyjątek dla praktyk dotyczących loterii lub konkursu immanentnie związanych z danym towarem lub daną usługą.
- 53 Chociaż bowiem wyjątek ten może ograniczyć zakres zakazu określonego we wspomnianym przepisie, faktem pozostaje, że w sytuacji gdy, tak jak w sprawie zawisłej przed sądem krajowym, mamy do czynienia z praktyką, która nie jest wymieniona w załączniku I do dyrektywy, nie może on — ze względu na swój ograniczony i z góry określony charakter — zastąpić oceny tego, czy dana praktyka handlowa jest „nieuczciwa”, którą należy koniecznie przeprowadzić w odniesieniu do właściwych dla danego przypadku okoliczności faktycznych, w świetle kryteriów określonych w art. 5–9 dyrektywy (zob. ww. wyrok w sprawach połączonych VTB-VAB i Galatea, pkt 64, 65).
- 54 W świetle powyższych rozważań na zadane pytanie należy odpowiedzieć, że dyrektywę 2005/29 należy interpretować w ten sposób, iż stoi ona na przeszkodzie uregulowaniom krajowym takim jak uregulowania będące przedmiotem sporu w postępowaniu przed sądem krajowym, które z zasady zakazują praktyk handlowych uzależniających udział konsumentów w konkursie z nagrodami lub loterii od nabycia towaru lub usługi, bez względu na konkretne okoliczności właściwe dla danego przypadku.

W przedmiocie kosztów

- 55 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem; do niego zatem

należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

Dyrektywę 2005/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 maja 2005 r. dotyczącą nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów na rynku wewnętrznym oraz zmieniającą dyrektywę Rady 84/450/EWG, dyrektywy 97/7/WE, 98/27/WE i 2002/65/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady („Dyrektywę o nieuczciwych praktykach handlowych”) należy interpretować w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie uregulowaniom krajowym takim jak uregulowania będące przedmiotem sporu w postępowaniu przed sądem krajowym, które z zasady zakazują praktyk handlowych uzależniających udział konsumentów w konkursie z nagrodami lub loterii od nabycia towaru lub usługi, bez względu na konkretne okoliczności właściwe dla danego przypadku.

Podpisy